

Meie rahvuslik ooper esietendus 1928. aastal

Esimene Eesti oma ooper, Evald Aava «Vikerlased», sai esietendusküpseks 1928. aasta 8. septembril. Lavale oli koondatud estoonlaste raskekahurvägi: Karl Ots, Aleksander Arder, Benno Hansen, Marta Rungi, Ott Raukas, Karl Viitol ... Naispeaosas säras helilooja abikaasa Ida Aav-Loo. Muide, ka Evald Aav ise oli varem estoonlaste sekka kuulunud, aastatel 1916-1926 laulis ta ooperikooris tenorite häälerühmas.

Kaks ja veerand tundi kestnud etendus osutus menukaks. «Maja oli täiesti välja müüdud. Juba esimese pildi järele tekkisid kiiduavaldused, mis ei tahtnud lõppeda,» kirjeldas Esmaspäev esietenduse käiku. «Erilise kiituse osaliseks sai autor, noor helilooja Aav, kes lõpuks pidi lavale ilmuma ühes libretisti Voldemar Looga. On kuulda, et uus ooper pääseb lavale ka välismaal, mõnes naaberriigis.»

Avahooajal mängiti ooperit 22 korda, mängukavasse jäi see ka järgmiseks. Kokku mängiti seda Estonias viiel hooajal, viimati 1969. aastal. Lisaks neli hooaega Vanemuises (viimati 1987) ja vabaõhuetendused.

Ka kriitikud võtsid uue ooperi hästi vastu. Naispeaosalsed said kiita hiilgavate kõrgete nootide eest. «Muusikalisest küljest seisab autor Edvard Griegi ja Soome muusikavoolude mõju all, kasutades ka rikkakult Eesti rahvaviiside omapärasust ja iseloomu,» märkis pärast esietendust Päevalehes pianist ja muusikakriitik Theodor Lemba.

Ooperi edu aastatega ei vaibunud. ««Vikerlased» on saanud õige lühikese ajaga populaarseks, sest mitte ainult teatris, vaid ka kontsertidel on leidnud levikut temast aariad ja ansamblid,» kirjutas Theodor Lemba 1939. aastal järelehüüdes heliloojale. «Selle edu põhjuseks tuleb pidada tema muusika meloodilist ning iseloomu poolest eestipärast joont, millele lisanduvad nooruslik temperament ja värskus.»

Kolmevaatuseline ooper on kantud rahvusromantikast, see põhineb 1187. aastast pärit legendil Sigtuna linna põletamisest. Kõige lühemalt kokku võttes kirjeldab ooper rootslaste röövretke Saaremaale ja vikerlaste, nagu viikingiaegseid Eesti sõdalasi ja meresõitjaid nimetati, kättemaksuretke. Lisaks armastus ja surm, nagu ooperites tavaliselt ikka.

Evald Aava tee heliloojaks oli kõike muud kui kerge. Töölisperest pärit ja varakult orvuks jäänud, läks ta sadamakantseleisse tööle juba poisipõlves, hariduse sai tulevane helilooja õhtukoolis. Tema noorus langes sõja-aastatesse.

Ooperit looma asudes oli Evald Aav veel Tallinna konservatooriumi tudeng. «Vikerlaste» valmides oli ta vaid 27 ja esietenduse aegu 28 aastat vana. Kuigi Evald Aava elutee jäi lühikeseks (kõhutüüfus

Eesti Ajalugu

01.04.2020 00:00

Marko Kadanik

18900

38,39,40,41

Teater Vanemuine

Estonia teater

Ooper

viis ta hauda 1939. aastal peagi pärast 39. sünnipäeva), jõudis ta maha jätta märkimisväärse pärandi. Kes on vähegi koorimuusikaga kokku puutunud, teab ka tema laule «Me oleme Põhjamaa lapsed», «Laulik» ja «Öösse ära kadus». Ta jõudis tegutseda mitme koori ja orkestri dirigendina ning olla 1938. aasta laulupeol meeskooride üldjuht. Lisaks teati napi, kuid tabava jutuga heliloojat suurepärase organisatorina.

«Vikerlasi» pole unustatud praegugi. «Sõdalaste koor» püsib visalt meeskooride repertuaaris. Tervikuna jõudis ooper heliplaadile 1961. aastal ning CD-le 1997. aastal. Juta ja Ülo duett sellest jõudis viimati helikandjale 2014. aastal.

O Peasolised: Karl Ots (Ülo), Ida Aav-Loo (Juta). O Keskel seisab Hiievana, keda kehastas tuntud bass Benno Hansen.

Millal?

1928

Kus?

Tallinn

Sarnased uudised

[EESTI ESIMENE OOPER Meie rahvuslik ooper esietendus 1928. aastal \(98%\)](#)

ohtuleht.ee 10.04.2020